

Aydın İlinde İlkokul Çağındaki Çocuklarda Pedikülozis Kapitis Sıklığı

PREVALANCE OF PEDICULOSIS CAPITIS AMONG ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS IN AYDIN

(iöksun (CAN) K A R A M A N * . Ekin BOZKURT* , Neslihan ŞENDÜR** , Okay BAŞAK*

Yrd.Doç.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji AD,
** Doç.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji AD,
*** Yrd.Doç.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD, AYDIN

Özet

Pedikülozis kapitis tüm dünyada ve ülkemizde yaygın olan ekloparaziter bir enfestasyondur. Bir halk sağlığı sorunu olan bu enfestasyonun ilimizde boyutlarını belirlemek amacıyla Aydın merkez: ilkokullarında pedikülozis kapitis sıklığını araştırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla AMİM ili merkez ilkokullarından rastgele seçilen, sosyal ve ekonomik olanakları farklı 5 ilkokulda toplam 2634 öğrenci incelendi. 529 (%19.7) pedikülozis kapitis olgusu saptandı. Hanların %23,52'si kız, %76,48'si erkekti. Diğer taraftan yapılan çalışmalarıyla karşılaştırıldığında oranların yüksek olduğu gözlemlendi. 5 okul karşılaştırıldığında 1. okula göre 2. ve 3. bölge okullarının istatistiksel olarak anlamlı bir yükseklik saptandı ($p < 0.005$, $t = -2.55$, $df = 03$, $p = 0.0146$). İlimiz ilkokullarında pedikülozis kapitis prevalansının yüksek oranlarla olduğu, kontrol önlemlerinin alınabilmesi için sık inceleme yapılması, çocukların, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin bilgilendirilmesi ve tedavilerinin zamanında yapılmasıyla önlenmesi gerektiği kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Epidemiyoloji, Pedikülozis kapitis

T Klin Dermatol 1999; 9:15-21

Pedikülozis kapitis tüm dünyada ve ülkemizde yaygın olan ekloparaziter bir enfestasyondur. Üç tip bitlenme arasında en sık görülenidir. Bulaşmasında

Geliş Tarihi: 01.05.1998

Yazışma Adresi: Dr. (iöksun (CAN) K A R A M A N
Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Dermatoloji AD, AYDIN

Bu çalışma 6-9 ilkim '997 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen XIII. Prof. Dr. A. İntilî fal Sünpozzyumntlu posler olarak sunulmuştur.

Summary

Pediculosis capitis which is an ectoparasitic infestation caused by Pediculus humanus capitis, is a common public health problem in our country as in many other countries around the world. In this study we aimed to investigate the prevalence of this condition in our region by screening elementary school students in the city of Aydın. In three randomly selected schools with students coming from different socioeconomic backgrounds, 2634 students were examined and 529 (20.05%) cases of pediculosis capitis were diagnosed. 397 (32.11%) of these cases were girls and 132 (9.44%) were boys. In comparison with screening studies in other cities, our findings showed a higher prevalence rate for Aydın. The number of pediculosis capitis cases in the school with the poorest socioeconomic conditions was statistically higher than those in the other schools ($p < 0.005$, $t = -2.55$, $df = 03$, $p = 0.0146$). We concluded that pediculosis capitis is a common dermatological condition affecting school age children and that frequent screenings as well as student, parent and teacher education are both essential steps leading to cure.

Key Words: Epidemiology, Pediculosis capitis

T Klin J Dermatol 19W, 9:18-21

en önemli faktör direkt temastır; okul, yurt gibi yerlerde toplu yaşam da önemli rol oynar. Ülkemizde istatistikî çalışmaların yetersiz olması, hastalığa yeterli önemin verilmemesi veya hastaların kendilerini gizlemeleri nedenleri ile toplumdaki sıklığı bilinmemektedir. Bu durum da, önlemlerin ve tedavi yaklaşımlarının planlanmasını engellemektedir (1-3). Bölgemizde bu konuda daha önce yapılmış epidemiyolojik çalışma bulunmamaktadır.

Çalışmamızda bir halk sağlığı sorunu olan bu enfestasyonun ilimizde boyutlarını belirlemek

amacı ile Aydın merkez ilkokullarında pedikiilozis kapılış sıklığını araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem

Çalışmamızda: Ocak 1997-Mayıs 1997 tarihlerinde Aydın merkez ilkokul öğrencilerinde pedikiilozis kapılış sıklığı araştırılmıştır. Pedikiilozis kapılış sıklığının sosyal ve ekonomik koşullardan etkilenmesi nedeni ile Aydın kent merkezi 3 ana bölgeye ayrıldı. Çalışmamız, Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgiler doğrultusunda bu bölgelerden örnekleme metodu ile seçilen birer okul olmak üzere 3 ilkokulda yapıldı. Seçilen okullardan 1. okulda ekonomik düzeyi yüksek, 2.'sinde orta, 3.'de ise göçmenlerin bulunduğu, ekonomik olanakları kısıtlı ailelerin çocuklarının okuduğu belirlendi, (irinde ortalama 120 öğrenci olmak üzere toplam 2634 çocuk pedikiilozis kapılış yönünden tarandı. Saçlarda sirkelerin veya bitlerin görülmesi ile tanıya gidildi.

Çalışma sonunda, Ayılın Merkez ilkokullarında pedikiilozis kapılış sıklığı, bu sıklığın cinsiyete, yaşa ve bölgelere göre dağılımı elde edildi. Cinsiyete ve bölgelere göre dağılımdaki farklılıklar t testi ile ve yaşa göre dağılımdaki farklılıklar iki ortalama arasındaki anlamlılık testi ile istatistiksel olarak karşılaştırılarak değerlendirildi.

Bulgular

Çalışmamızda Aydın merkezinde 3 ilkokulda 1236'sı kız, 1398'i erkek toplam 2634 öğrenci in-

celendi. Okullarda incelenen öğrenci sayısı ve cinsiyetlerinin dökümü Tablo 1 'de gösterilmiştir. İncelenen öğrencilerin 529'unda (%20.08) pedikiilozis kapitis saptandı. Bunların 397'si ("632.11) kız, 132'si (%9.44) erkekti. Kız ve erkek öğrencilerde tespit edilen pedikiilozis kapitis sıklıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0.005$, $t = 15.33$).

Her 3 okuldaki öğrencilerin yaş ortalaması 8.89 olarak saptandı. Pedikiilozis kapitis saptananların yaş ortalaması 8.98 iken, pedikiilozis kapitis saptanmayanların yaş ortalaması 8.87 olarak bulundu. Her iki grubun yaş ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı ($p > 0.05$, $t = 0.9016$).

Öğrencilerde saptanan pedikiilozis kapitis olgularının bölgelere göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir. 1. ve 2. okul öğrencilerinde saptanan ve 1. ve 3. okul öğrencilerinde saptanan pedikiilozis kapitis sıklıkları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı iken ($p < 0.005$, $t = -2.55$) ($p = 0.005$, $t = 4.66$), 2. ve 3. okullar arasında anlamlı bir fark saptanmadı ($p > 0.05$, $t = 1.41$).

Tartışma

Pedikiilozis kapitis değişik sıklıklarda olmak üzere dünyanın her yerinde yaygındır. Gelişmiş ülkelerde de yüksek oranlarda saptanabilmektedir. Enfestasyonun toplumdaki sıklığı bilinmemekle beraber, %0-80 arasında değişiklik göstermektedir

Tablo 1. İlkokullarda incelenen öğrencilerin sayıları ve cinsiyetleri

	Öğrenci sayısı	Kız	%	Erkek	
1. Okul	1500	646	50	654	50
2. Okul	602	335	48	357	52
3. Okul	642	255	40	387	50
Toplam	2634	1236	47	1398	55

Tablo 2. Öğrencilerde saptanan Pedikiilozis kapitis olgularının bölgelere göre dağılımı

	Pedikiilozis Kapitisli Öğrenci sayısı	%	Kız	Erkek	%
1. Okul	217	16.69	161	56	8.56
2. Okul	151	21.82	122	29	8.12
3. Okul	161	25.07	114	47	12.14
Toplam	529	20.08	397	132	9.44

(1.4). 1990 yılında Fransa'da yapılan bir çalışmada okul çağındaki çocuklarda pedikülozis kapitis prevalansı %5.5'tir. Türkiye'de ilkököl çağındaki çocuklarda yapılan bir çalışmada %3.7 olarak bildirilmiştir (5). Türkiye'de yapılan bir çalışmada ise bu oran %7.3 olarak bulunmuştur (7). Ülkemizde bu konuda yapılmış çalışmalar az olduğu ve çoğu hasta hastalığını gizlediği için kesin rakamlar vermek zordur (1). Nuvvı ve arkadaşlarının (8) yaptıkları bir çalışmada Sivas'da ilkököl çağı çocuklarında pedikülozis kapitis görülme sıklığı %7.3 olarak saptanmıştır. Şendur ve arkadaşları (9) bu konuda Diyarbakır için %10.7 olarak, Açıtır ve arkadaşları (10) ise Adana için %18.63 olarak bildirmişlerdir: tüm araştırmacılar kız çocuklarda sıklığın erkek çocuklara göre yüksek olduğunda birleşin işlerdir.

Hız de çalışmamızı eneslesasyonun ilimizdeki durumunu belirlemek amacı ile pedikülozis kapitis (en sık görüldüğü yaş grubu olan ilkököl çağındaki çocuklarda gerçekleştirdik. İlimizdeki sosyo-ekonomik düzeyleri kırklı 3 ilkökölde toplamı 2634 ilkököl öğrencisini inceleyerek 397'si kız (C; C II), 132'si erkek (%9.44) olmak üzere 529 (%20.08) çocukla pedikülozis kapitis saptadık. Çalışmamızda saptadığımız yüksek oran Acar ve arkadaşlarının yaptıkları çalışma sonucu ile uyum göstermektedir (10). Bu yüksek oranın en önemli nedeninin direkt temas ile yayılan bu entestasyonun halen ülkemizin bazı illerinde bile tedavi gerektiren bir hastalık olarak algılanmaması ve yeterli önlemlerin alınmaması olabileceği kanısındayız.

Şendur ve arkadaşları (9) çalışmalarında, pedikülozis kapitis saptanan çocuklarda yaşa göre bir dağılım farklılığı saptamadıklarını belirtmişlerdir. Müncüoğlu ve arkadaşları da (7) 4-11 yaşlarındaki çocuklarda bu oranların birbirine yakın olduğunu vurgulamışlardır. Bu çalışmalarla uyumlu olarak bizim çalışmamızda da pedikülozis kapitis saptanan öğrenciler ile saptanmayanların yaş ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı. Eneslesasyonun sıklığının ilkököl çağı çocuklarda yaşla değişmediği savunulmaktadır. Diğer çalışmalarda bu konu ile ilgili veri bulunmamaktadır.

Eneslesasyonun kadınlarda erkeklere oranla daha fazla rastlanması, kadınların saçlarının uzun olması ile açıklanmışsa da kanıtlanamamıştır! (12). Yapılan araştırmaların hepsinde ortak olarak saptanan ve bizim de çalışmamızda gözlemlediğimiz kız çocuklarda pedikülozis kapitisin erkek çocuklara göre daha sık olduğu gerçeği, uzun saçın hastalığın bulaşmasını kolaylaştırdığını ve tedavide zorluğa neden olduğu görüşünü desteklemektedir (2,9,10).

Sosyo-ekonomik durumun ve buna bağlı olarak hijyen düzeyinin toplumdaki pedikülozis kapitis sıklığını direkt olarak etkilediği düşünülmektedir (2,11). Çalışmamızda seçilen ekonomik olanakları farklı 3 ilkökölde saptanan pedikülozis kapitis sıklığı 2. ve 3. okulda 1. okula göre anlamlı bir yükseklik göstermektedir. Bu bulgumuz hijyenik koşulların çok iyi olduğu ortamlarda enfestasyonun kontrolünün daha kolay mümkün olduğunu düşündürmektedir.

İlimiz ilköküllerinde pedikülozis kapitisli olguların yüksek oranlarda olduğu, kontrol altına alınabilmesi için sık inceleme yapılması, çocukların ve ailelerinin bilgilendirilmesi ve tedavilerinin üzerinde önemle durulması gerektiği kanısındayız.

KAYNAKLAR

1. Aydemir EH, Pedikülozis. Tüzün Y, Kotoğvan A, Aydemir EH, Raransü O. eds. Dermatoloji'de. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri, 1994: 237-40.
2. Pardo RJ, Kerdel FA. Parasites, arthropods and hazardous animals of dermatologic significance. In: Ylosehila SF, Hurley HJ. eds. Dermatology, 3rd ed. Philadelphia: WB Saunders Company. 1992: 1979-81.
3. Arnold HL, Odom RB, James WD, Andrews' diseases of the skin. Clinical dermatology. 8th ed. Philadelphia: WB Saunders Company. 1990: 408-76.
4. Burns DA. Diseases caused by arthropods and other noxious animals. In: Champion RFF, Burton JL, Ebling FJG. eds. Textbook of dermatology. 4th ed. Oxford: Blackwell Scientific Publ. 1992: 128-16.
5. Combescot C. Current epidemiology of pediculosis capitis. Bull Acad Natl Med 1990;174:231-7.
6. Huh S, Poi KS, Fee S-I, Kim NH. Prevalence of head louse infestation in primary school children in Kangwon-do, Korea. Korean J Parasitol 1995;31(1):07-9.
7. Müncüoğlu KY, Miller J, (ofin R, Adler B, Ben-Ishai F, Ahnog R, Kafka I). Epidemiological studies on head lice infestation in Israel. F Parasitológica! examinailon on children. 1990;29(7):502-6.

8. Saygı G. Ozçelik S. İemızkan N. Frandoç M. Sivas'da .1
ilkokulun öğrencileri arasında pediculus humanus capilis
yaygınlığının araştırılması. Türk Parazitol Derg 1990; 2:75-83.
9. Şendür N. Banak S. Derici VI. MeYİtoğlu i. Diyarbakır'da
ilkokul öğrencilerinde pediktilozis kapılış sıklığı. Kral A.
Kol S. Ozdcınır Ş. Aklas A. Parlak M. cds. XIV. Ulusal
Dermaloloji Kongresi Kitabı 2'de. Lrztırın: Doğu Ofset.
1992:201-8.
10. Acar MA, Özpoyraz VI. Karakaş M. Meinişoğlu I İR. Adana
ilinde pediktilozis kapitis prevalansı. Deri Has frengi Arş
1993;27:179-81.
11. Slonka GF. feissner ML, Berlin J. Pules J. Harrod I K An
epidemic of pediculosis capitis. The Journal of Parasitology
1977;63(2):377-83.